

Kortlægning af bilag IV-arter samt vurdering efter habitatbekendtgørelsen

I forbindelse med ansøgning om erhvervsmæssig råstofindvinding på matr.nr. 37a og 37b Skals by, 8832 Skals i Viborg Kommune

Dato 31-08-2022

Udført af Marie Hagstrup
marie.hagstrup@ru.rm.dk

Tel. +4578411915

Sagsnr. 1-50-71-14-17

Side 1

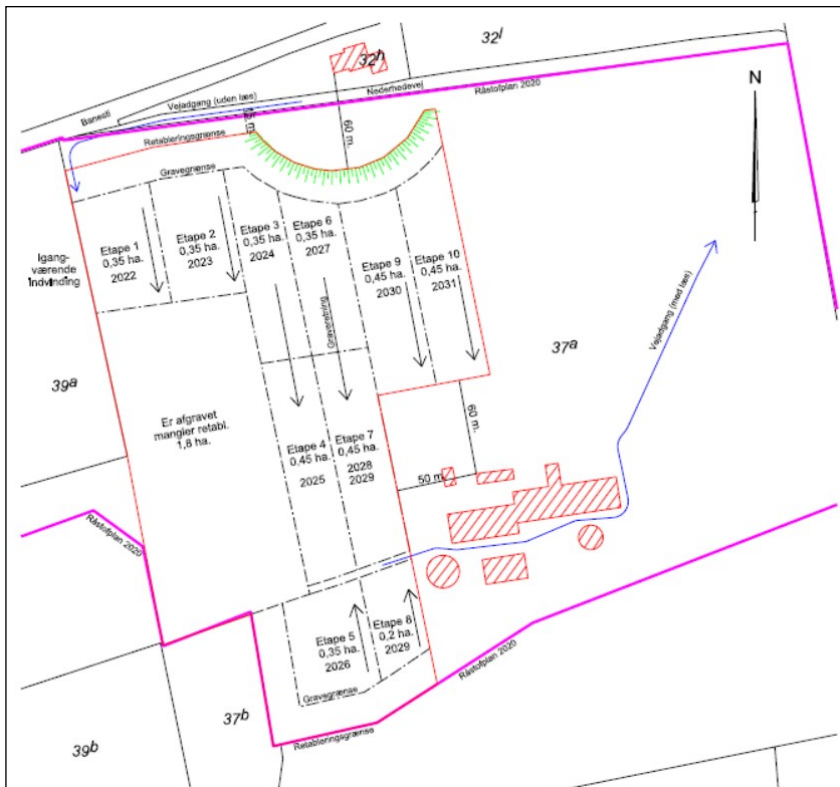
Oversigtskort over det ansøgte areal, markeret med rød.

1. Baggrund	3
1.1. Det ansøgte projekt.....	3
1.2. Lovgrundlag	3
2. Metode og afgrænsning.....	4
2.1. Undersøgelsesområderne	4
2.2. Registreringsmetoder	7
2.2.1.1. Spidssnudet frø, <i>Rana arvalis</i>	8
2.2.1.2. Stor vandsalamander, <i>Triturus cristatus</i>	8
3. Resultater	9
3.1. Artsfund.....	9
4. Vurdering efter habitatbekendtgørelsens § 10.....	12
4.1. Vurdering ift. stor vandsalamander.....	13
4.2. Vurdering ift. spidssnudet frø.....	13
5. Sammenfatning.....	14

1. BAGGRUND

1.1. Det ansøgte projekt

Region Midtjylland har den 12. oktober 2021 fra Randers Tegl A/S modtaget en ansøgning om råstofindvinding efter råstofloven i det udlagte graveområde Nederhede Ø. Ansøger har søgt om en 10-årig tilladelse til indvinding af ler på et 4,8 ha stor areal. Den ansøgte indvinding er opdelt i 10 etaper (Billede 1).

Billede 1: Graveplan med etapeinddeling

Som det fremgår af Billede 1 indvindes der ikke i den sydvestlige del af det ansøgte areal, men arealet indgår stadig som en del af projektet blandt andet i forbindelse med håndtering af overfladevand samt for at opnå en mere jævn efterbehandling af arealet.

Råstofferne vil blive afgravede på arealet og læsset direkte på lastbil. Der forarbejdes eller sorteres ikke råstoffer i råstofgraven. Transporten af råstoffer væk fra graven vil foregå på eksisterende markvej til Nederhedevej.

1.2. Lovgrundlag

Før der gives tilladelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, skal det vurderes, om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de såkaldte bilag IV-arter i deres naturlige udbredelsesområder, jf. habitatbekendtgørelsen § 10. Vurdering af,

hvorvidt en bilag IV-art vil blive påvirket af et givent projekt, forudsætter blandt andet kendskab til arternes konkrete forekomst og udbredelse i det berørte område, spredningsmuligheder og økologiske sammenhænge.

2. METODE OG AFGRÆNSNING

Indledende foretages en skrivebordsøvelse, hvor "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV - til brug i administration og planlægning" samt NOVANAS artsregistreringer anvendes til at give et overblik over de bilag IV-arter, det kan forventes at forekomme i området. Denne indledende gennemgang suppleres af en søgning på flere naturdatabaser, herunder Naturbasen.dk, Arter.dk og Miljøportalen, der viser konkrete registreringer af bilag IV-arter m.fl. Herefter anvendes ortofotos til at skabe et overblik over potentielle levesteder, hvorefter området/områderne besigtiges fysisk for at vurdere det reelle potentiale som levested for relevante bilag IV-arter inden for eller i nærheden af projektområdet.

På baggrund af ovenstående er det sandsynligt, at følgende bilag IV-arter kan forekomme inden for eller i nærheden af projektområdet: spidssnudet frø og stor vandsalamander.

2.1. Undersøgelsesområderne

Området ved Skals har generelt været præget af råstofindvinding gennem tiden, og potentielle levesteder for spidssnudet frø og stor vandsalamander udgøres af forsinkelsesbassin og nedsivningssø på henholdsvis matrikel 37a og 39a, som er etableret for at håndtere overfladevand i forbindelse med tidligere indvinding i området (Billede 2). Der er ikke andre egnede levested inden for det ansøgte eller i nærheden af projektområdet.

Billede 2: Undersøgelsesområderne

Tilløbet regnvand i den tidligere råstofgrav på matrikel 39a pumpes over i forsinkelsesbassinet med en dykpumpe som ligger i overfladen af råstofgraven. Dernæst pumpes vandet videre over i en brønd/grusfilter, der via en rørledning leder vandet over i nedsivningsøen på matr. 39a.

2.1.1. Forsinkelsesbassinet

Forsinkelsesbassinet er relativt klar, indeholder ikke typiske vandplanter ud over lidt andemad og fremstod som en midlertidig markoversvømmelse. Vandsamlingen havde store lavvandede bredder og var max 40 cm på det dybeste sted (Billede 3-Billede 5 er fra d. 11. april 2022).

Billede 3: Bassinet i den vestlige del af arealet for det ansøgte projekt (set fra øst)

Billede 4: Bassinet i den vestlige del af arealet for det ansøgte projekt (set fra vest)

Billede 5: Bassinet i den vestlige del af arealet for det ansøgte projekt (set fra sydøst)
Nedsivningssøen er ikke beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. Den østlige del af søen, hvor vandet fra forsinkelsesbassinet udledes, er lavvandet, men ellers har søen meget stejle bredder, er klarvandet og bliver hurtig dyb. Bredzonen er domineret af enkelte dunhammer, krebseklo og masser af tagrør. (Billede 6-Billede 8 er taget d. 11. april 2022). Hen over foråret kom der almindelig vandpest og svømmende vandaks.

Billede 6: Nedsivningssø vest for det ansøgte areal

Billede 7: Nedsivningssø vest for det ansøgte areal

Billede 8: Nedsivningssø vest for det ansøgte areal

2.2. Registreringsmetoder

For at vurdere om projektet kan beskadige eller ødelægge arternes yngle- eller rasteområder, har Region Midtjylland foretaget en bilag IV-artsbesigtigelse for at kortlægge spidssnudet frø og stor vandsalamanders konkrete forekomst i de to undersøgelsesområder. På baggrund af denne kortlægning vurderes det, hvorledes projektet kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområderne for bilag IV-arterne.

Metode for kortlægning af de enkelte arter følger DCE's tekniske anvisninger for de specifikke arter og artsgrupper¹.

1 [AU Ecoscience - Fagdatacenter for Biodiversitets tekniske anvisninger](#)

2.2.1. Padder

Paddeundersøgelsen følger den tekniske anvisning for padder². Perioden for paddeundersøgelser følger de enkelte arters yngleperioder og livscyklusser. Nogle perioder er egnede til at lytte efter kvækkende hanner, nogle til at eftersøge æg andre til at ketsje haletudser. Nedenfor gennemgås metoden for den enkelte arter.

2.2.1.1. Spidssnudet frø, *Rana arvalis*

Spidssnudet frø kvækker fra primo april til medio april. Den lægger æg fra ultimo april til primo maj og haletudserne ses fra medio maj til primo juli. Den anbefalede undersøgelsesmetode til at registrere spidssnudet frø er at ketsje efter haletudser i vandhuller. Der ketsjes i 30 minutter per vandhul og på 10-20 steder afhængigt af vandhullets størrelse. Halvdelen af stederne skal være ved bredderne og halvdelen på lidt dybere vand ved og omkring vandhulsvegetationen. Den anbefalede periode er fra ultimo maj til medio juni.

2.2.1.2. Stor vandsalamander, *Triturus cristatus*

Stor vandsalamander ligger æg fra ultimo april til medio juni. Den anbefalede undersøgelsesmetode er at ketsje efter salamanderlarver. Metoden for undersøgelsen med ketjser følger den sammen som for spidssnudet frø. Perioden for undersøgelsen anbefales at ligge mellem primo juni til medio juli.

² Søgaard, B., Christian, L. A., & Fog, K. (2018). Teknisk anvisning til ekstensiv overvågning. Overvågning af padder. TA-nr.: A17 version 2. Aarhus Universitet.

3. RESULTATER

Undersøgelserne for spidssnudet frø er foretaget ved lytning efter kvækkende hanner d. 11. april 2022 og ketsjning efter haletudser d. 31. maj, d. 10. juni og d. 15. juni 2022.

Undersøgelserne for stor vandsalamander er foretaget ved ketsjning efter larver d. 31. maj, d. 10. juni og d. 15. juni 2022.

3.1. Artsfund

3.1.1. Spidssnudet frø, *Rana arvalis*

Spidssnudet frø blev kun fundet i forsinkelsesbassinet.

Besigtigelsen d. 11. april blev som udgangspunkt foretaget med henblik på at vurdere, om undersøgelsesområderne udgjorde potentielle levesteder for spidssnudet frø og stor vandsalamander. Under denne besigtigelse blev der desuden foretaget lytning efter kvækkende hanner af spidssnudet frø. Der blev ikke hørt kvækkende hanner ved nogen af undersøgelsesområderne.

Ved besigtigelsen af forsinkelsesbassinet d. 11. april blev der fundet 5-6 ægklumper, der grundet størrelse, placering og slimhindernes farve sandsynligvis stammede fra spidssnudet frø (Billede 9-Billede 10).

Billede 9: Ægklumper i forsinkelsesbassinet. Klumperne blev alle fundet i området inden for den røde cirkel på billedet øverst t.v.

Billede 10: Ægklumper i forsinkelsesbassinet.

Ved besigtigelse af nedsvivningssøen d. 11. april blev der desuden fundet tusindvis af ødelagte paddeæg i en stor klump, der hvor vandet fra forsinkelsesbassinet øjensynligt har været pumpet over i nedsvivningssøen (Billede 11).

Billede 11: Ødelagte paddeæg i nedsvivningssøen vest for det ansøgte areal

Ved besigtigelsen d. 31. maj blev der ved ketsjning fanget én haletudse af spidssnudet frø i forsinkelsesbassinet og ingen i nedsvivningssøen.

Ved besigtigelser d. 10. juni og d. 15. juni blev der ikke fundet spidssnudet frø i hverken forsinkelsesbassinet eller nedsvivningssøen.

3.1.2. Stor vandsalamander, *Triturus cristatus*

Stor vandsalamander blev kun fundet i nedsivningssøen.

Ved besigtigelsen d. 31. maj blev der ved ketsjning ikke fundet larver eller voksne individer af stor vandsalamander, men der blev fundet flere æg af stor vandsalamander i nedsivningssøen (Billede 12).

Billede 12: Æg af stor vandsalamander fra nedsivningssøen

Ved ketsjning d. 10. juni blev der fanget flere larver af lille vandsalamander i forsinkelsesbassinet og nogle enkelte larvefund af lille vandsalamander i nedsivningssøen. I nedsivningssøen blev der ydermere fanget en voksen lille vandsalamander.

D. 15. juni blev der ketsjet flere larver af både stor og lille vandsalamander i nedsivningssøen, mens der ikke blev fanget nogen larver i forsinkelsesbassinet.

Besigtigelsesdage			
Dato	Tidspunkt	Temp.	Øvrigt
11. april 2022	Eftermiddag	7-8 °C	Delvist solrigt
31. maj 2022	Eftermiddag	10-14 °C	Overskyet
10. juni 2022	Formiddag	14-17 °C	Delvist solrigt
15. juni 2022	Eftermiddag	14-17 °C	Mest skyet

4. VURDERING EFTER HABITATBEKENDTGØRELSENS § 10

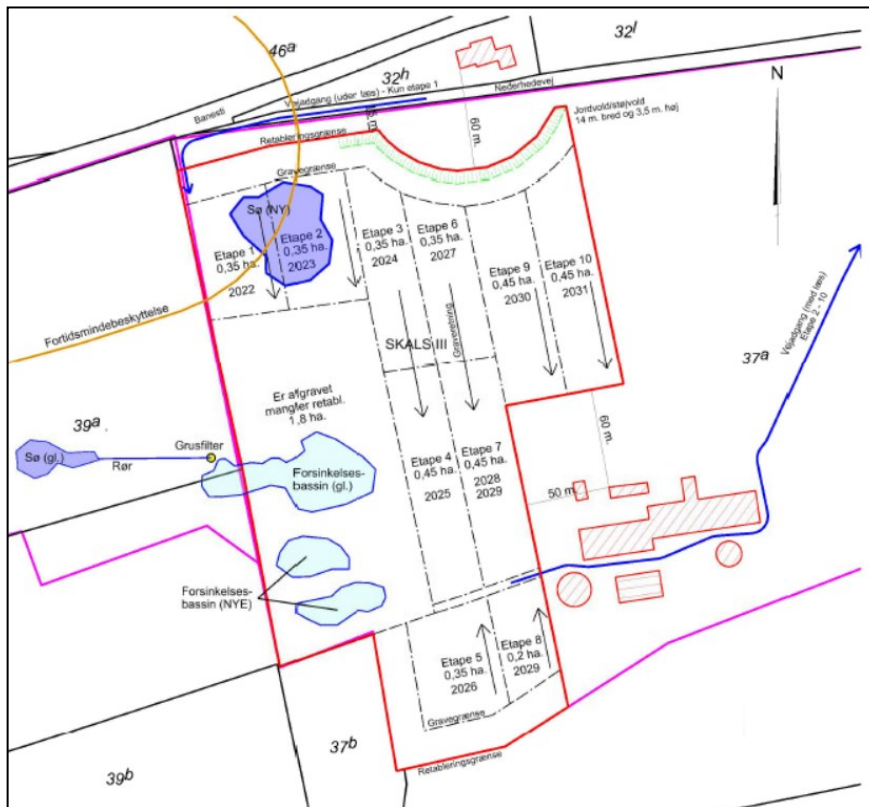
På baggrund af besigtigelserne beskrevet i ovenstående vurderes forsinkelsesbassinet at udgøre et yngle-/rasteområde for spidssnudet frø, og nedsivningssøen vurderes at udgøre et yngle-/rasteområde for stor vandsalamander. Dette vurderes særligt på baggrund af tilstedeværelsen af mange æg fra begge arter.

Det ville have været forventeligt at finde flere haletudser af spidssnudet frø i forsinkelsesbassinet, hvis ikke æggene var blevet pumpet over i nedsivningssøen og ødelagt i processen.

Begge undersøgelsesområder vurderes desuden af være yngle-/rasteområde for lille vandsalamander.

Ansøger har løbende indsendt supplerende oplysninger særligt i relation til håndtering af overfladevand, der ofte er en udfordring ifm. lerindvinding i våde forårs- og efterårsmånederne. Håndteringen er særlig beskrevet i materiale fra d. 27. juni og 11. august 2022. Her fremgår det, at arealet med det eksisterende forsinkelsesbassin friholdes både i forbindelse med indvindingen samt efterbehandlingen (se også Billede 1). For fortsat at håndtere overfladevand ifm. den ansøgte indvinding, anlægges der 1-2 nye forsinkelsesbassiner syd for det eksisterende (Billede 13). Forsinkelsesbassinerne etableres med en vis dybde og stejle skråninger således, at det ikke bliver attraktiv for beskyttede arter.

Ved opstart og indvinding i etape 1 og 2 ledes overfladevand via dykpumpe til de nye forsinkelsesbassinet og herfra via en anden dykpumpe til et grusfilter (Billede 13). Herfra ledes vandet ad eksisterende rør til den eksisterende nedsivningssø på matr. 39a. Efter indvinding af etape 1 og 2 vil der på disse arealer etableres en ny nedsivningssø, og vandet fra forsinkelsesbassinerne vil da ledes hertil frem for tidligere nedsivningssø på matr. 39a.

Billede 13: Plan for håndtering af overfladevand

4.1. Vurdering ift. stor vandsalamander

På ortofotos fremgår det, at nedsivningssøen på matr. 39a er opstået i forbindelse med råstofindvinding i området mellem 2014-2015. Nedsivningssøen har løbende fået tilført overfladevand, og det forventes, at et naturligt dyre- og planteliv, hvor stor vandsalamander indgår, har indfundet sig og er tilpasset dette forhold.

Ved samtlige besigtigelser blev fundene af æg og larver fra stor vandsalamander særligt fundet i den dybe ende af søen. Dette er også i overensstemmelse med, at stor vandsalamander generelt foretrækker dybe vandhuller med en lille lav bredzone. Det, at der fortsat vil pumpes vand ud i den lave ende, vurderes ikke at påvirke bilag IV-arten stor vandsalamander, da dette blot er en fortsættelse af status quo. Når den nye nedsivningssø er etableret inden for det ansøgte areal stopper påvirkningen af søen på matr. 39a. Det forventes herefter, at søen vil have en mere naturlig fluktuerende vandstand, som ikke vil påvirke stor vandsalamander negativt.

4.2. Vurdering ift. spidssnudet frø

På ortofotos fremgår det, at forsinkelsesbassinet på matr. 37a er opstået i 2021 i forbindelse med råstofindvinding i området. Som beskrevet i afsnit 2.1.1 fluktuerer vandstanden i bassinet meget som respons på vejret, og

det vurderes meget sandsynligt, at bassinet udtørre naturligt i tørre sommerperioder.

Da både indvinding og efterbehandling ifm. det ansøgte projekt friholder det eksisterende forsinkelsesbassin, og da tilførslen og pumpningen af overfladevand ophører ifm. fremtidig håndtering af overfaldevand vurderes yngleområdet for spidssnudet frø ikke at blive beskadiget eller ødelagt.

5. SAMMENFATNING

Vurderingen efter habitatbekendtgørelsen § 10 i forhold til beskyttelse af bilag IV-arters yngle- og rasteområder er baseret på konkret viden om forekomsten af stor vandsalamander og spidssnudet frø i eller omkring det ansøgte projektområde.

På baggrund af ansøgers beskrivelse af fremtidig håndtering af overfladevand, vurderes det, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke arterne yngle- og rasteområde.